

انجمن کتابداران سوئد^۱

آذرکاتوزبان^۲

- افزایش همکاری همه‌جانبه میان کتابخانه‌ها و همچنین میان دیگر سازمان‌ها و کتابخانه‌ها؛
- ترویج فرهنگ مطالعه و آموزش؛
- گسترش آموزش، آموزش مداوم، پژوهش و توسعه در محدوده کتابداری و اطلاع‌رسانی؛
- برانگیختن عموم برای توجه بیشتر به کتابخانه‌ها و افزایش دانش آنان نسبت به کتابخانه‌های سوئد؛
- تشویق به مناظره و تبادل اطلاعات در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی؛
- فراهم‌سازی مقدمات برگزاری گردهمایی‌ها و

مطالب زیر مصاحبه‌ای است با خانم کریستین استنبرگ^۳، رئیس انجمن کتابداران سوئد که در حاشیه برگزاری اجلاس ایفلا ۲۰۰۴ در بوئس آیرس، پایتخت آرژانتین انجام شد.

از شما به خاطر پذیرفتن مصاحبه و اختصاص وقت به ما متشکرم. اگر موافق باشید ابتدا با تاریخچه انجمن کتابداران سوئد آغاز کنیم.

انجمن کتابداران سوئد سازمانی قدیمی است که تأسیس آن به سال ۱۹۱۵ باز می‌گردد. در این سال انجمنی برای کتابداران محقق^۴ تأسیس شد؛ اما پس از چندی نیاز جدی کتابداران کشور به رفع مشکلات کتابخانه‌ها؛ توسعه روش‌های جدید کتابداری و همکاری نزدیک‌تر سبب تشکیل انجمنی دیگر^۵ در ۱۹۲۱ گردید. این دو سازمان فعالیت خود را تا ۲۰۰۰ به همین شکل ادامه دادند و در این سال با ادغام آنها انجمن کتابداران سوئد به شکل کنونی تشکیل شد.

انجمن کتابداران سوئد در پی حصول به چه اهدافی است؟

- اهداف انجمن عبارتند از:
- گسترش خدمات کتابداری پویا در سوئد با استاندارد بالا؛
- ارتقاء نقش کتابخانه‌ها در ایجاد فضایی دموکراتیک برای دسترسی آزاد به اطلاعات و آزادی بیان؛

خانم کریستین استنبرگ، رئیس انجمن کتابداران سوئد

۱. Swedish Library Association عضو هیئت علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملی و از اعضای هیئت اعزامی کتابخانه ملی به
۲. Christian Stenberg همایش ایفلا ۲۰۰۴ آرژانتین
۳. SAB = Sveriges Allmänna Biblioteksförbundet
۴. SBS = Svenska Bibliotekarie Samfundet

دوره‌های آموزشی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی؛
- گسترش و توسعه همکاری‌های بین‌المللی.

بفرمایید تشکیلات انجمن به چه شکلی است؟

انجمن کتابداران سوئد سازمانی غیردولتی است که دارای رئیس، هیئت رئیسه ده نفری و بیست یا بیست و یک گروه تخصصی است. رئیس و اعضای هیئت رئیسه هر سال در گردهمایی سالانه انجمن توسط اعضا انتخاب می‌شوند. گروه‌های تخصصی در زمینه‌های مختلف فعالیت می‌کنند. برای نمونه می‌توان از گروه‌های فهرست‌نویسی، نمایه‌سازی، کتابخانه‌های کودکان و نوجوانان، کتابخانه‌های چندفرهنگی که به گروه‌های قومی و نژادی مختلف موجود در کشور خدمات می‌دهند

انجمن کتابداران سوئد سازمانی غیردولتی است که دارای رئیس، هیئت رئیسه ده نفری و بیست یا بیست و یک گروه تخصصی است. رئیس و اعضای هیئت رئیسه هر سال در گردهمایی سالانه انجمن توسط اعضا انتخاب می‌شوند.

می‌گیرند. هدف این تجمعات آشنایی کتابداران با همکاران خود، کسب اطلاعات و تجربه از دیگر کتابداران برای حل مسائل کتابخانه خود، و برقراری همکاری‌های نزدیک میان کتابخانه‌هاست.

گردهمایی سالانه انجمن چه وقت و چگونه برگزار می‌شود؟

هر سال روزهای پنج‌شنبه، جمعه و شنبه اولین هفته ماه می، انجمن گردهمایی بزرگی را تدارک می‌بیند. اجتماعی شبیه به ایفلا که کتابداران سوئد دور هم جمع می‌شوند. تلاش ما بر این است که کتابداران علاوه بر انتخابات سالانه، حضور در جلسات و نشست‌های تخصصی، از سخنرانی‌های مفید و مناسب که معمولاً سخنرانان آن افراد متخصص و متنفذ هستند، بهترین و بیشترین اطلاعات را کسب کنند. در این خصوص گروه‌های تخصصی بسیار فعال عمل می‌کنند. اجلاس سالانه انجمن یک‌سال در میان در استکهلم برگزار می‌شود؛ و سال‌هایی که در پایتخت نیست در یکی دیگر از شهرهای کشور است. هدف ما این است که به این وسیله کتابداران علاوه بر استکهلم به شهرهای دیگر هم مسافرت کنند.

و نظایر آنها اشاره داشت. برخی از این گروه‌ها بسیار بزرگ هستند و تعداد زیادی از اعضا در آنها نام‌نویسی می‌کنند و بعضی میان چهار تا شش عضو دارند. نحوه تشکیل گروه‌ها براساس اعلام نیاز اعضا و دلایل مطرح شده است که هیئت رئیسه پس از بررسی نسبت به تشکیل آن رأی موافق یا مخالف می‌دهد. این گروه‌ها نیز هیئت رئیسه یا ناظر دارند که با انتخاب درون‌گروه به این سمت می‌رسند.

ما همچنین شش انجمن استانی داریم که مستقل هستند و مانند انجمن اصلی، هر سال انتخابات هیئت رئیسه دارند. این انجمن‌ها از استان یا منطقه محدود خود عضو می‌پذیرند و فعالیت‌های اجتماعی وسیعی دارند. آنها جلسات و گردهمایی‌ها و گردش‌های علمی و آموزشی برای کتابداران کتابخانه‌های کودکان و نوجوانان، عمومی، تخصصی، آموزشی، دانشگاهی و نظایر آنها دارند. کتابداران کتابخانه‌های بسیار کوچک که حتی یک کتابدار دارند نیز از این اجتماعات بهره

نحوه عضویت، تعداد اعضا و عملکرد انجمن در این مورد چگونه است؟

انجمن کتابداران سوئد مرکز همبستگی کتابخانه‌ها و کتابداران است، لذا ما به دو شکل عضویت داریم؛ عضویت شخصی و عضویت سازمانی (کتابخانه‌ای). عضویت شخصی برای کتابداران به شکل انفرادی، و سایر افرادی که اهداف انجمن را می‌پذیرند یا علاقه‌مند و فعال در حوزه کتابداری هستند در نظر گرفته شده است. این اعضا سالانه مبلغ ۳۵۰ کرون سوئد که معادل ۳۵ دلار امریکاست؛ حق عضویت می‌پردازند.

عضویت سازمانی یا کتابخانه‌ای به این صورت است که کتابخانه عضو انجمن می‌شود و با توجه به تعداد کارکنان خود حق عضویت می‌پردازد. بدین ترتیب کتابخانه‌ها به سه گروه تقسیم می‌شوند؛ اول کتابخانه‌هایی که بیش از ۵۰ کارمند دارند. این کتابخانه‌ها بیشترین حق عضویت را می‌پردازند. بعد کتابخانه‌هایی که بین ۱۵ الی

از راست به چپ: آذر کاتوزیان، کریستین استنبرگ، علی افشاری مشاور کتابخانه های کودکان در انجمن کتابداران سوئد

۵۰ کارمند دارند و بالاخره کتابخانه‌هایی که ۱۵ کارمند یا کمتر در آنها مشغول به کار هستند. برای مثال آخرین گروه ۱۰۰۰ کرون که حدود ۱۰۰ دلار امریکاست حق عضویت می‌پردازد.

در حال حاضر انجمن حدود ۵۰۰۰ عضو دارد. کلیه اعضا به طور رایگان نشریه انجمن را دریافت می‌دارند. همچنین اعضای شخصی نه تنها تقویم سالانه یا

سررسیدی را حاوی نشانی تمام کتابخانه‌های سوئد و سازمان‌های داخلی یا بین‌المللی مرتبط با انجمن است دریافت می‌کنند بلکه تا حدودی هم از تخفیف برای شرکت در همایش‌ها بهره‌مند می‌شوند.

امور مالی، هزینه‌ها و درآمدهای انجمن چگونه اداره می‌شود؟

انجمن کتابداران سوئد؛ ابتدا با تأسیس شرکتی کوچک و ارائه خدمات و وسایل مورد نیاز کتابخانه‌ها که سازمان دیگری آنها را تهیه و تأمین نمی‌کرد همچون فهرست‌برگه‌های کتابخانه و نظایر آن سرمایه‌گذاری مالی خود را آغاز کرد. این شرکت که متعلق به انجمن بود رفته رفته بزرگ‌تر شد و خدمات آن نیز وسیع‌تر گردید. اموری مانند توزیع کتاب به کتابخانه‌ها، برنامه‌های ماشینی کردن کتابخانه‌ها، فروش نرم‌افزارهای کتابداری و مواردی این‌گونه، بخشی از فعالیت‌های آن بود که به وسیله حدود ۳۵۰ کارمند اداره می‌شد. اما بعدها انجمن با فروش قسمت اعظم این شرکت و خرید سهام در صدد تأمین هزینه‌های خود برآمد، زیرا حق عضویت فقط ده درصد از نیاز مالی ما را تأمین می‌کند و سود سهام یاری‌دهنده ماست.

انجمن با کدام یک از سازمان‌ها و انجمن‌های بین‌المللی ارتباط پویا دارد؟

ارتباط بین‌المللی برای کشور کوچکی همچون سوئد بسیار مهم و ضروری است. به همین منظور ما برای کسب

اطلاعات علمی و تبادل تجربیات توجه زیادی به شرکت در اجلاس‌های جهانی و عضویت در انجمن‌های بین‌المللی داریم.

در مرحله اول هر سال پذیرای رؤسا، اعضای هیئت رئیسه و اعضای انجمن‌های کتابداری کشورهای همسایه خود در گردهمایی سالانه انجمن هستیم. این ارتباط محدود به نشست‌های سالانه ما نیست بلکه نزدیک‌تر و بیشتر است.

ایفلا و عضویت در آن که یکی از سازمان‌های جهانی است، امکان توسعه و افزایش دانش کتابداری را در کشور ما فراهم می‌سازد. برای بهره‌گیری بیشتر از همایش ایفلا؛ انجمن هر سال با تقبل بخش عمده هزینه شرکت ده نفر از کتابداران سوئد به‌ویژه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی و عمومی در همایش، سعی در ارتقاء سطح اطلاعات آنان و در نتیجه توسعه کتابخانه‌های کشور دارد. برای مثال امروز دو نفر از همکاران سوئدی من در کتابخانه‌های عمومی و پژوهشی دو سخنرانی داشتند که به نظرم با ارائه آن، نه تنها تجربیاتشان را به دیگران منتقل کردند بلکه با پیشنهادهایی که گرفتند می‌توانند تحقیقات خود را کامل‌تر کنند. پرداخت حق ثبت‌نام یکی از کتابداران کشورهای توسعه‌یافته که به بخش مدیریت انجمن‌های کتابداری ایفلا مقاله ارسال داشته و پذیرفته شده، نیز از جمله اقدامات و فعالیت‌های انجمن کتابداران سوئد است.

امسال کتابداری از گوام توانست این امتیاز را به دست آورد. انجمن کتابداران سوئد همچنین حق عضویت

انجمن کتابداران یک کشور در ایفلا را تقبل می‌کند که از آن جمله انجمن کتابداران ازبکستان را می‌توان نام برد. انجمن کتابداری، اطلاع‌رسانی و سندداری شعبه اروپا، سازمان بین‌المللی دیگری است که ما عضو آن هستیم؛ البته نسبت به ایفلا یا کشورهای همسایه ارتباط کمتری با آن داریم. انجمن کتابداری افریقای جنوبی^۳ و فدراسیون انجمن‌های کتابداری و علوم^۴ سازمان‌های دیگری هستند که با آنان مراوده داریم.

موانع، محدودیت یا مسائلی که انجمن با آنها مواجه است، چیست؟

مسئله مهم موجود برای انجمن کتابداران سوئد این است که نهادهای دولتی در سطح کشور تصمیم می‌گیرند چه میزان بودجه به کتابخانه‌ها اختصاص یابد، چون نسبت به نیازهای کتابخانه‌ها برای ارتقاء سطح دانش عمومی، توسعه و پیشرفت جامعه و کتابخانه‌ها توجه کم است، لذا کتابداران دائماً انجمن را مورد سؤال قرار می‌دهند، و حمایت، راه‌حل یا راهنمایی مناسب برای مجاب ساختن مسئولان دولتی می‌خواهند. ما آنها را راهنمایی می‌کنیم تا بتوانند عملکرد مؤثری در این مورد داشته باشند. امیدواریم با انتخاب کاندیدای جدید ریاست انجمن که فردی سیاسی و عضو گروه سوسیال دمکرات است تا حد زیادی این‌گونه مسائل را از میان برداریم.

فعالیت انتشاراتی انجمن در چه سطحی است؟

ما برنامه وسیعی برای انتشارات نداریم. اهم متون چاپی انجمن نشریه یا مجله انجمن کتابداران سوئد است. این مجله، نشریه‌ای آزاد و مستقل است. بخشی از مطالب آن توسط من یا مدیر اطلاع‌رسانی انجمن تهیه می‌شود. اما قسمت اعظم این نشریه توسط متخصصان روزنامه‌نگاری که در رشته روزنامه‌نگاری تحصیل کرده‌اند تهیه می‌شود. آنها در انتخاب موضوع آزاد هستند و برای مثال در مورد برگزاری یک گردهمایی کتابداری هر نظری که دارند ولو مخالف را، به راحتی و بدون هیچ محدودیتی اعلام می‌دارند.

البته کتابداران هم می‌توانند مقالات خود را برای انتشار به دفتر نشریه ارسال دارند این مقالات بررسی می‌شود و

در صورت پذیرفته شدن منتشر می‌شوند. انتشار ترجمه دستورالعمل‌های مختلف ایفلا به زبان سوئدی و یا چاپ خط‌مشی‌های مطابق با سیاست‌های انجمن کتابداری از دیگر انواع انتشارات ما به شمار می‌رود.

آخرین کتابی که انجمن منتشر کرد تحقیقی در باره مدیریت کتابخانه‌ها در سوئد بود که به خوبی درباره کاستی‌ها و نیازهای رهبری کتابخانه‌ها در سوئد بحث می‌کرد.

آیا انجمن فعالیت و اقدامات دیگری هم داشته که ذکر آن را ضروری بدانید؟

بله، ما حدود پنج یا شش سال قبل یک پایگاه اطلاع‌رسانی طراحی و راه‌اندازی کرده‌ایم، که علاوه بر مقالات کتابداری موجود در سوئد، مقالات کتابداری سایر نقاط را نیز می‌توان به وسیله موتورهای جستجوی موجود در آن جستجو کرد. استفاده از این پایگاه رایگان است و شما می‌توانید نه تنها در مورد انجمن مطالبی را به دست آورید، بلکه قادر خواهید بود اطلاعات کافی و مفیدی از کتابخانه‌های سوئد و فعالیت‌های آنها، انجمن‌های کتابداری استانی سوئد و مطالبی از این دست را بیابید.

اختصاص هدایا از دیگر اقدامات انجمن کتابداران سوئد است. ما سالانه برای قدردانی از فعالان در بخش‌های مختلف حرفه کتابداری، هدایا و جوایزی در نظر گرفته و اعطاء می‌کنیم که عبارتند از:

— سه هدیه برای نویسندگان، تصویرگران و مؤلفان کتب غیرداستانی کودک؛

— یک هدیه برای نویسندگان داستان بزرگسالان؛

— یک هدیه برای کتابداری که طی یک سال در کتابخانه عمومی عملکردی چشم‌گیر داشته است؛

— یک هدیه برای بهترین کتابخانه سیار؛

— یک هدیه برای بهترین کتابخانه بیمارستانی؛

— و بالاخره یک هدیه برای بهترین پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد کتابداری.

از سرکار عالی به دلیل مطالب بسیار مفیدی که در اختیار کتابداران ایران قرار دادید متشکرم و امیدوارم انجمن کتابداران دو کشور در آینده تبادل تجربه و اطلاعات بیشتری داشته باشند.

1. Uzbeki Library Association

2. EBLIDA = European Bureau of Library, Information and Documentation Associations

3. LIASA = The Library and Information Association of South Africa

4. NVBF = The Nordic Scientific Library Association Federation